

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)
TUTANAK DERGİSİ**

**1'inci Toplantı
22 NİSAN 2021 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Komisyonun çalışma takvimi ile Komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

1'inci Toplantı
22 Nisan 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 13.42'de açıldı.

Komisyonun çalışma takvimi ile Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 14.29'da toplantıya son verildi.

22 Nisan 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.42

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)**BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)****SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)****KÂTİP: Esin KARA (Konya)**

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli üyelerimiz; hepinize bir kez daha hoş geldiniz diyorum. (*)

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI**A) GÖRÜŞMELER**

1.- Komisyonun çalışma takvimi ile Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Dün Araştırma Komisyonumuzun başkanlık seçimi için ilk toplantısını tamamladık ve hemen akabinde konunun önemi, zamanın kısalığı ve zaman ekonomimizi iyi kullanmak adına çalışmamıza hızla başlayalım istedik. Bu vesileyle, dünkü Başkanlık Divanı seçimi sonrası bugün 1’inci Toplantımızı yapıyoruz ve 1’inci Toplantımızın gündeminde de özellikle Komisyonumuzun çalışma programının belirlenmesi, Komisyonunda görevlendirilecek kurum ve kuruluşlardaki uzmanlarımızın belirlenmesi, Komisyonunda dinlenecek kamu kurum, kuruluşlarımız, sivil toplum örgütlerimiz, meslek örgütlerimiz, akademisyenlerimiz, üniversitelerimiz ve tüm farklı disiplinlerden arkadaşlarımızın Komisyona davet edilerek dinlenmesi ve kadına şiddetin sebeplerini, sonuçlarını araştırmak ve bunlar için bugüne kadar alınan ve alınabilecek tedbirler, yasal düzenlemeler, Anayasa’daki düzenlemelerimiz ve uluslararası sözleşmelerimizle birlikte bundan sonra neler yapabiliriz tedbirlerini belirlenmesi adına çalışmalarımızı yapalım istiyoruz.

Bu vesileyle, çalışma programımızı yaparken üç aylık bir çalışma takvimi çıkaralım istedik arkadaşlarımızla. 1’inci Toplantımızda Komisyonun çalışma programının belirlenmesini, görevlendirilecek uzmanlarımızın belirlenmesini ve tüm disiplinleri davet ederek Komisyonumuzda çalışmaların yapılmasını arzu ettik. 2’nci Toplantımızda, mayıs ayında hem Ramazan Bayramı’nı hem 19 Mayıs resmî tatilini de göz önünde bulundurarak çalışmamızı daha az sayıda yapabileceğiz, toplantılarımızı daha az sayıda yapmamız gerekecek. Bu vesileyle de 2’nci Toplantımızda bakanlıklarımızı davet edelim isteriz. 2, 3 ve 4’üncü Toplantıyı, üç toplantıyı mayıs ayında yapalım istiyoruz ve bu üç toplantı çarşamba, perşembeye gelebilecek şekilde toplantı gündemlerimizi, saatlerimizi, günlerimizi sizlere de önceden ileticeğiz inşallah ve bu vesileyle mayıs ayı toplantılarımızı tamamladıktan sonra da haziran ayında yine kamu kurumlarımızdaki yetkili arkadaşlarımızı dinlemeyi, uluslararası alanda çalışan inisiyatifleri dinlemeyi, UN’ın Türkiye temsilcisini, “UN Women”i, UNDP’yi, UNFPA’yı davet edelim diye öngörüyoruz. Sonrasında barolarımızı, üniversitelerimizi çağıralım ve sivil toplum örgütlerimizi dinleyelim. Sivil toplum örgütlerimizi dinlemek adına birden fazla toplantı yapalım istiyoruz. Sonrasında da dinlenmesini öngördüğümüz kişileri davet edelim; mağdurlar olabilir, faillerin ziyaretleri olabilir.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Toplam 12 toplantı yapılmasını öngörüyoruz ama bu sayı 20'ye de çıkabilir, 15'le de kalabilir, sayılarını da artırabiliriz ama şu anki ilk periyotta yapmış olduğumuz çalışmada, haziran ve temmuz ayında özellikle STK'lerin dinlenmesinden sonra, temmuz ayında ziyaret edebileceğimiz yerleri, Ankara içinde ya da Ankara dışında Türkiye'deki kurum, kuruluş ya da yerlerimizi ziyaret edelim istiyoruz ve yapabilirsek yurt dışı ziyaretlerimizi yapalım, iyi örnekleri de zamanımız el verdiği ölçüde ziyaret edelim isteriz. Pandemi şartlarında belki gidemezsek Zoom üzerinden toplantılarla temaslarımızı yapalım istiyoruz ve temmuz ayının sonunda da Komisyonumuzun hem dinlemelerini hem ziyaretlerini tamamlamış olalım istiyoruz.

Bu vesileyle bu çalışma takvimimizin taslak hâlini sizlere iletiyorum ve eğer bu çalışma takvimini devam ettirecek olursak bugünkü toplantımızda karar alacağımız konulardan bir tanesi, çağıracağımız, davet edeceğimiz bakanlıklar, kurumlar ve kuruluşlar. Bunlar için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı başta olmak üzere, Komisyonumuza bizim önerimiz, bakanlıklarımızdan uzmanlarımızı, bürokratlarımızı dinleyelim ama bakanlarımızın nezdinde bunları dinleyelim istiyorum ve bu vesileyle de Komisyonlarımıza bakanlarımızı davet edelim; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızı, İşçileri Bakanımızı, Adalet Bakanımızı, belediyelerimizin bağlı bulunduğu, yerel yönetimlerin bağlı bulunduğu Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızı özellikle belediyelerimizin bu konuda neler yaptığını dinlemek adına davet edelim istiyoruz.

Millî Eğitim Bakanlığımızı imkânlarımız dahilinde olursa dinlemek istiyoruz. Özellikle müfredatta, eğitimde, öğretimde aileyi, kadını, çocukları nasıl işliyoruz ve bunlarla ilgili bugüne kadar hangi çalışmaların yapıldığını, Millî Eğitim Bakanlığımızdan da dinlemek isteriz.

Millî Savunma Bakanlığımızda özellikle 2005 yılından itibaren askerlerimize kadına yönelik şiddetin önlenmesi için birtakım eğitimler veriliyor. Bunlar hangi aşamada, bu vesileyle Millî Savunma Bakanlığımızdan arkadaşlarımızı da burada dinleyelim, askerlerimize yani erkeklere yönelik, askere giden evlatlarımıza yönelik hangi çalışmalar yapıldı; onları da dinleyelim istiyoruz.

Bu konuda hem halk sağlığı hem de kamu hastanelerinde karşılaşılan şiddet mağdurlarının yaşadıklarını ve tespitlerini Sağlık Bakanlığımızdan da dinlemek isteriz.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – İlave yapabilir miyim kurumlara?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii ki... Ben iletirim...

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Belki de söyleyeceksinizdir bilemiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Eksik kalırsa memnuniyetle.

Kamu Denetçiliği Kurumumuza, ombudsmanlarımıza bireysel başvurular yapılmış olabilir, bu vesileyle, Ombudsmanımızı da dinleyelim. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu dinleyelim. Yükseköğretim Kurumunda, YÖK'te çok ciddi manada kadın araştırmaları merkezleri olan üniversitelerimiz var, ki oradan da akademisyenlerimizi davet edeceğiz, çağıralım istiyoruz.

RTÜK Başkanımızı davet edelim. Özellikle medya ayağında kadına yönelik şiddetin önlenmesi, tedbirlerin alınması, yaygınlaştırılması adına RTÜK neler yaptı, bundan sonra neler yapmamız gerekiyor, Komisyonumuz hem dindesin hem de önerilerimizi iletelim. Bu esnada, iletişim fakültelerinden desteklerimizi de alacağız. Uluslararası kuruluşlardan, Birleşmiş Milletlerin -UN'in- Türkiye Ofisi ve UN Women'in Türkiye'ye girişi esnasında verilen mücadeleye şahit olan birisi olarak... UNFPA'nın Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi Türkiye'ye açıldı. Yine UNFPA'ı davet edelim, UNDP'yi davet edelim. Onların da uluslararası kuruluşlar olarak Türkiye'de yapmış olduğu projeler var, Kadın Dostu Kentler Projesi var, kadına yönelik şiddet araştırmaları var ve onların da bu konudaki kanaatlerini -uluslararası alanı da dâhil ederek sürecimize- dinleyelim istiyoruz. Sivil toplum kuruluşlarımızla

ilgili sizlerin önerilerinizi alacağım. Hem HDP Grubundan arkadaşlarımız hem de Cumhuriyet Halk Partisinden milletvekili arkadaşlarımız Komisyonumuza bir dilekçe göndermişler ve bu dilekçe üzerinden bugün toplantıya katılamadıklarını ifade etmişler.

Mümkün olan tüm zamanlarda toplantılarımızı yapalım istiyoruz çünkü toplumun tüm kesimlerinin hassasiyetle üzerinde durduğu şiddetin, özelinde kadına şiddetin, insana şiddetin ortadan kaldırılabilmesi için üzerimizde, Komisyonun omuzlarında çok ağır bir yük var. Burada siyaset yapmadan, samimi bir şekilde tüm disiplinleri dinleyelim, eksiklerimizi, varsa yapılması gerekenleri konuşalım istiyoruz. O yüzden toplantının sayısını 13, 15, 20 diye hiç kısıtlamadan, gerekirse 7/24 Komisyonun çalışmasını arzu ederek topluma bizim, Meclisin yaptığı çalışmaları iletmek ve paylaşmak istiyoruz. Kamuoyunun çok yakından takip ettiği bir Komisyon, kuruluşu da devamı da çıkarılan rapor da sonrasında Meclis gündemine alınması da her kurum tarafından, herkes tarafından yakından takip edilecek. Bu vesileyle, Cumhuriyet Halk Partisi ve HDP'den gelen dilekçeleri de sizlerin bilgilerinize ileteceğim.

Bu dilekçeleri sizlere iletmenden önce, Komisyondaki arkadaşlarımızla toplantımızla ilgili toplantı taslak programımızı ve kurum, kuruluşlarımızı paylaşmıştık. Bu konuda söz almak isteyen, gündemle ilgili görüş belirtmek isteyen arkadaşlarım varsa ben onlara söz vermek istiyorum. Yelda Hanım söz istemişti.

Buyurun Kıymetli Başkanım, söz sizde.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Kıymetli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Az önce, Kıymetli Başkanım kamu kurum ve kuruluşlarından bahsetti, bir ilave yapmak istiyorum. Biliyorsunuz, yüzde 99'u Müslüman olan bir ülkede yaşıyoruz ve inançlı bir toplumuz. O yüzden, dinî anlamda da o ayağımızın tamamlanması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle Diyanet İşleri Başkanımızın söylemleri...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Söyledik. Söylemedik mi?

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Sizin söyleminizde yoktu Başkanım, öyle hatırlıyorum ama.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Pardon, listemizde var da.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Listede var, siz mi söylemediniz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, tam sizin müdahale ettiğiniz anda orayı atlamışım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Ben de bunu söyleyecektim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Diyanet İşleri Başkanlığı ve Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, çağıracağımız arkadaşlarımız da dâhil olmak üzere...

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Evet Başkanım, kesinlikle o ayağı boş bırakmamamız gerektiğini düşünüyorum, kesinlikle önemli çünkü Diyanet İşleri Başkanımızın söylemleri, cuma vaazları, fetvaların oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Bu ayağı da boş bırakmadan gitmek gerektiğini düşünüyorum. Bunu katkı olarak sunmak istemiştim Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Biz, daha önceki komisyonlarımızda da Diyanetin bu alanda komisyonlarımıza sunacağı katkıyı çok önemsedik ve önemsiyoruz. Bu vesileyle, çağıracağımız kurumlarımız içerisinde Diyanet İşleri Başkanlığımız ve Başkanlıktan gelecek olan arkadaşlarımız var. Onun dışında bütün liste çıkarılmış vaziyette.

Önerdiğiniz sivil toplum örgütleri varsa onları da dinlemek isteriz Yelda Hanım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Başkanım, az önce arkadaşlarla ortak kendi aramızda da konuştuk yani Türkiye’de kadın konusunu çalışan, kadın ve şiddet konusunu çalışanlar belli zaten, kıymetli hocalarımızın isimleri aşağı yukarı aynı isimler. Ama -ben hani kendi aramızda da az önce konuştuk- son dönemde de çok gündemde olan özellikle kitapları diziye dönüştürülen Gülseren Budayıcıoğlu şiddeti çok çalışıyor; yaptığı dizilerle de son dönemde çok gündemde tutuluyor. Şiddetin aslında ufak yaşta öğrenildiğini ve insanın hayatının ileriki aşamalarında da bütün hayatını etkilediğini görüyoruz. Ben, Gülseren Hoca’yı dinlememizin faydalı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ediyorum Yelda Hanımcığım.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ahmet Bey, evet, buyurun kıymetli vekilim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli Başkanım, burada Kültür Bakanlığının olmasının lazım geldiği kanaatindeyim. Tabii, kültürün turizm ayağı biraz ağırlıklı olduğu için. Şöyle ki: RTÜK denetim yapıyor, medya burada kadına şiddetin önlenmesinde çok çok önemli bir işlev üstleniyor. Bunun, medyanın 3 devlet kurumu tarafından biz yürütüldüğünü biliyoruz.

Birincisi, Kültür Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü, bütün filmlerin ve dizilerin teşviklerinin finansını sağlayan yer burası. Burada iyi, aklı başında bir arkadaşımız var, biz kendisiyle birkaç toplantı yapmıştık bir aralar. O arkadaşımızın veya Kültür Bakanlığından daha başka bir yetkilinin finansla alakalı, medya finansıyla alakalı...

İkincisi: Hem finans hem uygulama kurumu olarak TRT’nin yani gerek dizileriyle gerek filmleriyle, yapımlarıyla ve medyada ön almasıyla, ön çekmesiyle TRT’nin de burada olması gerektiği kanaatindeyim.

RTÜK’de denetim olarak zaten malum var. Medyayla alakalı daha başka bence birtakım yönetmenleri, film yapımcılarını, dizi yapımcılarını filan da bizim mutlaka dinlememiz gerekir kanaatindeyim çünkü çok kötü örnekler var yani oradaki örneklerin özendirici yönü değil de belki çirkinliğini ortaya koyucu, şiddet olsa bile filmlerde, dizilerde -detayına girmeyelim- yani belki çirkinliğini ortaya koyma adına bir şeyler yapılması lazım. Hâlbuki buralarda özendirici şeyler yapıldığını hatta cinsel eğilimlerle -ben sevmiyorum bu tabiri ama diyeceğiz yani öyle diyeceğiz çünkü “Querr” artık terimleşti- yönelimlerle alakalı da medyayla bir irtibat kurulması gerekir kanaatindeyim.

Ama devlet kurumu olarak 3 yer: Bir, finans açısından Kültür Bakanlığı; iki, hem finans hem uygulama açısından TRT; üç, denetim açısından sizin de önemle tespit ettiğiniz gibi RTÜK. Bu 3 kurumun medya üzerindeki etkisini bizim bir dinlememiz lazım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Hocalarla alakalı ben grubumuza da zannediyorum yazdım ama Erol Göka, Sosyolog olarak güzel çalışmalar yapıyor malumualiniz, Nevzat Tarhan, Psikolog olarak çok değişik, farklı bakış açılarıyla konuyu ele alan bir arkadaşımız, Saffet Köse diye bir Hocamız var, Kâtip Çelebi Üniversitesi Rektörüdür hem İslam hukukçusu hem modern hukukçu yani Avukat arkadaşımız kendisini bu konularda eserler vermiş birisi olarak çok önemsiyorum. Osmanlı’daki Aile Hukuku Kararnamesi, biliyorsunuz, kodifikasyon yani İslam hukukunun kanunlaştırılması çalışmalarında çok önemli bir şeydi, Mecelle’nin ötesindeydi. Bunu çalışan Türkiye’de tek uzmanımız var -Mustafa Şentop Hoca’nın da Hocası- Mehmet Akif Aydın Bey, emekli ama işlek bir zekâya sahip. Benim yine havuzdan çıktığım isimlerden Kemal Sayar’ı önemli görüyorum. Suat Kolukırık’ı da yine arkadaşlarımız bana tavsiye ettiler, ben kendisini tanımıyorum yalnız yani ihtiyat payıyla söylüyorum,

Akdeniz Üniversitesinde bir arkadaşımızmış. Diyanetten bu konuyla özellikle ilgilenen 3 hukukçu arkadaşın ismini, akademisyenin ismini bana verdiler bir zamanlar, Kâşif Hamdi Okur Doçenti en son, Profesör olup olmadığını bilmiyorum, onun için unvanlarına temas etmedim Ülfet görgülü Hanım, yine bu hocamız da konuyla yakinen ilgileniyor, bir de Fatma Bayraktar uzman olarak Diyanette görevlendirilmiş diye bana bilgiler geldi. Ben, bu bilgileri sizlerle paylaşmak adına söylüyorum.

Yargı mensuplarından “Adalet Bakanlığı” dediniz, artık onlar kendileri herhâlde tercih eder ama ben tanıdığım birkaç ismi sizlere arz etmek isterim: Yargıtayda Yüksek Yargı Hâkimi Harun Can Bey var, aile mahkemelerinde uzun yıllar görev yapmış bir arkadaşımız ve hakikaten bu konulara kafa yoran, çözüm üreten, yasal çıkış noktalarına yönelik çalışmalar yapan bir isim olarak ben kendisini tanıyorum. İkinci isim, hem Konyalılar tanıyacak hem de siz MKYK’da muhtemelen beraber çalıştınız, Hasibe Özlem Çepni. 2 arkadaşımız da Konya’da bizim özellikle AK PARTİ çevreleriyle temaslı olarak aile çalışıyorlar 2 avukat arkadaş ve bunlar uzmanlaştılar bu konuda âdeta, birisi Gürsoy Bilgin; diğeri de Süheyla Şahin. Bu 2 arkadaş ortak çalışmalar yürütüyorlar, kanunlardaki eksiklikleri, aksaklıkları, istismar noktalarını filan çok çalıştılar.

STK’ler olarak TÜRAP -Türkiye Aile Platformu- zaten herkesin bildiği bir platform ama bizim Konya’da bir Konya STK Platformumuz var, 300’e yakın dernekle ortak çalışan bir kuruluş. KADEM’i yazmışsınız gördüm ama HUDER -Hukukçular Derneği- bu konuda çok özel çalışmalar yaptı, toplantılar yaptılar, Akdeniz kıyılarında filan harika işler çıkarttılar, onların raporları filan da var, arz etmiş oluyorum. Boşanmış İnsanlar ve Aileler Platformu bizim en çok başımızı ağrıtan bu nafaka ve çocukların icra yoluyla görülmesi meselesine özellikle ağırlık vermiş bir dernek olarak çok ön planda.

Yargı mensuplarından da 2 yere ben dikkatinizi çekip sözlerimi noktalamak istiyorum, son vermek istiyorum. Ankara Aile Mahkemesinde özellikle 6284 sayılı Kanunla ilgili davalara bakan kıdemli hakimler var. Bunlarda devletin bütün adliyeyle alakalı bilgileri toparlanmış durumda deniliyor. Komisyon Başkanları Yılmaz Çiftçi Bey, temas kurmak adına ben isim olarak söyleyeyim. Bir de Aile İçişleri Şiddet Bürosu var, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Ahmet Akça Bey kendisiyle ilgileniyor. Ben şimdilik daha bir iki yerle temas kurdum, isimler gelecektir yani gelir. Sonuna kadar götürmemiz çok zor, o kadar çok dernek, o kadar çok kuruluş, o kadar çok ilgili akademisyen var ki dediğiniz gibi üniversitelerin özel aile araştırma merkezleri var, sonunu almak zor ama bende biriken bilgileri ben böylelikle bilginize arz etmiş olayım, ıttılınıza arz etmiş olayım.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocam çok teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen? Sivil toplum örgütlerinden önerileriniz varsa...

Esin Hanım buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Sayın Başkanım, şimdi biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak sivil toplum örgütlerinden ve üniversitelerden davet etmemizi istediğiniz hocalarımızın listesini size ayriyeten arz edeceğiz. Sayın Başkanım ben ayriyeten -bildirdiniz ama- Millî Eğitim Bakanlığı da... Çünkü çocuklarımız küçük yaşta cinsiyet bilincini anaokulunda öğreniyorlar, anaokulu yaşlarında, 5-6 yaşlarında kendilerinin bilincinde oluyorlar ve izlemiş oldukları çizgi filmler, oynamış oldukları oyunlarda maalesef ki cinsiyetle ilgili farklı yönler yönlendirilmekteler. Bu noktada ben ilköğretim ve anaokulunda da çocuklara cinsiyet bilincinin verilmesi gerektiğini, ailenin haricinde Millî Eğitimin de desteklemesi gerektiğini düşünüyorum. Eğer bakanlıklar konusunda ekleme yapılırsa belki de bizim de onlara tavsiyelerimizle belki müfredatta değişiklik olabilir diye düşünüyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ederim.

Millî Eğitim Bakanlığını, listemizde var, saydık. Demin listeyi sayarken eksik kalanları tamamlıyoruz.

Evet, buyurun Hayati Bey.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım. Başarılar diliyorum.

Ayrıca Hocam çok değerli bilgiler verdiniz, çok teşekkürler, sağ olun.

Şimdi, ben, hekim olarak o yönden değerlendirmek istiyorum müsaade ederseniz, tıp doktoru olarak şöyle ki: Bir defa bu insanlarda bu şiddet yaygın, sadece kadına karşı değil, çocuklara karşı da şiddet çok yoğun, biliyorsunuz. Bunda aile içi eğitimlerin dışında psikolojik ve psikiyatrik yardımlar almalarından yanayım. Bunlar önemli ama ikinci çok önemli olan, demin arkadaşımın dediği gibi, Sayın Vekilimin dediği gibi eğitim çok önemli, siz de ona değindiniz. Çünkü bunun toplumda daha çok hangi kesimlerde olduğu belli, biliyorsunuz. Eğitim seviyesi çok önemli, eğitime çok önem vermek lazım. Onun için, Millî Eğitim Bakanlığı ve ona bağlı kuruluşlardan yardım almak çok önemli.

Artı, Sağlık Bakanlığından... Benim de uzun bir listem var, bugün olmasa bile en geç Pazartesi, -doğru mu- en geç Pazartesi veya yarın listemizi Başkana vereceğiz. Psikiyatri uzmanlarından psikologlardan bu konuda biz kendimiz de bir araya gelip yardım almamız lazım. Ben onlarla görüşüyorum, onlar da bu konuda çok hassaslar, ayrıca sizi de tebrik ediyorlar bu konudaki hassasiyetinizden dolayı, çoğunluğu da bayan, onu da söyleyeyim. Bu toplumun yarısı, sadece kadınlarla ilgili değil, şiddet toplumda çok yaygın. Ama son yıllarda, son on beş, yirmi yıldır, hatta son beş, altı senedir Türkiye’de bu konuda çok büyük mesafe alındı yani çok büyük mücadele veriliyor. Bunu da bir hekim olarak hakikaten çok ciddi bir şekilde takip ediyorum ve memnun oluyoruz biz.

Bunun dışında, sosyal medya çok önemli. Bu konuda tedbirler alınması lazım. Demin Hocamın dediği gibi, sinemadan bahsetti, diziler toplumda çok büyük sıkıntılara yol açıyor. Bunlarla ilgili geniş çalışmalar yapacağız.

Ben, daha çok... Elimde bir listem var, onu daha geniş bir şekilde size ileteceğim nasip olursa. Hekim arkadaşlarımı dünden beri dinliyorum, epeydir de dinliyorum, burada da doktor arkadaşım var. Bunlar daha çok psikoloji ve psikiyatri yönünden bakıyorlar konuya, -bizim dalmız o çünkü biz hastanın yüzüne baktığımızda şiddete yakın mı değil mi anlarız genelde, işimiz o yani- bu konuda size bu çalışmalarınızda yardımlarda bulunmak istiyorlar. Ben bunların listesini size vereceğim. Çalışmalarda da elimizden geldiği kadar beraber, kolektif bir şekilde bir şeyler yapacağız.

Çok teşekkür ederim efendim, sağ olunuz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok teşekkür ediyorum.

Mutlu Hanım...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sayın Başkanım çok teşekkür ediyorum. Hayırlara vesile olsun toplantımız.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Hepinize, bugün toplantıya özellikle önem verip katılan arkadaşlarımıza da çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben, toplumu kapsayıcı bir şekilde çalışma yapmaktan yanayım. Açıkçası, her kesimi dinlemekte, bu fikirleri olan, bu kadına yönelik şiddetle ilgili olan her kesimi dinlemekte, bunun içinde radikal uçların da yer aldığı kesimleri dinlemekte fayda olduğuna inanıyorum. Zaten CHP Grubunun şeyini incelediğimde bazı radikal, uç derneklerin o taraftan verildiğini gördüm. Ben, buna karşı, kadına karşı

şiddetle ilgili farklı düşüncelere sahip olan derneklerin de incelenerek bir liste çıkarılıp onların da dinlenmesini, mesela bu İstanbul Sözleşmesine karşı olan derneklerin de dinlenmesini, bu STK'lerin de fikirlerinin alınmasını, neden karşılar, bunların da dinlenmesini talep ediyorum.

Ayrıca, çok kapsayıcı, toplumun her yönünden olanların dinlenilip çok kapsayıcı bir çalışma yapılmasının faydalı olduğuna ve böylelikle bir ortak paydada buluşabileceğimize inancım var Sayın Başkanım.

Ayrıca, mesela Özlem Zengin gibi, Leyla Şahin Usta gibi isimlerin de dinlenmesini, bu konuda çalışmalar yapmış ve Özlem Zengin Grup Başkan Vekilimizdi, pek çok konuda kadına yönelik şiddetle ilgili girişimlerde bulundu, çalışmaları oldu fakat linç yedi Twitter'da, sosyal medyada. Onların da dinlenmesini ve bu konuda mesela sizin burada şahsiyetiniz bizim için çok önemli Sayın Başkanım, siz de özel çalışmalarınız olan ve bu konuda çalışmış ve bu konuda çok uzman olan bir kişiliğiniz. Sizin şahsiyetiniz bizim için gerçekten çok kıymetli. Bu vekillerimizin de dinlenmesinin faydalı olacağına inanıyorum.

Ayrıca, mesela farklı barolardan, farklı düşüncelere sahip barolardan da avukat meslektaşların dinlenmesinden yanayım, sadece belli barolar değil, farklı düşüncelere sahip barolar var kadına şiddet konusunda çalışmaları olan.

Bir de Gaziantep Belediye Başkanı Fatma Şahin'in de kadın sığınmaevleriyle ilgili özel çalışmaları oldu, Kadın Kolları Başkanlığı dönemimden bu yana takip ettiğim çalışmaları var. Fatma Şahin'in de dinlenmesinin faydalı olacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Mutlu Hanım, çok teşekkür ediyorum.

Nilgün Hanım, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Aslında birçok kurum ve kuruluşlar söylendi ama mesela ben şöyle bir şey düşündüm: Biz kadına karşı şiddeti işleyen faillerle ilgili... Yani failler o cinayeti işlerken ne kadar ceza alacaklarını biliyorlar mıydı? Çünkü toplumda şöyle bir algı olduğunu düşünüyorum. İşlerken... Çünkü şu anki bu İstanbul Sözleşmesi meselesi de öyle, tekrar bunu belki yatırmak lazım. Diyoruz ki: Sözleşmeden çıktık, artık sanki ceza almıyormuş gibi bir algı var. Adam şunu düşünüyor bence: “Ben cinayetimi işlerim, on yıl yatar, beş yıl yatar, çıkarım.” diyor fakat öyle olmadığını biliyoruz, artık müebbet hapislerin alındığını biliyoruz. Bence, bir anket, bir şey yaptırabiliriz ya da bu anketleri, istatistikleri yapan birisi varsa faillere sormak lazım siz bunu işlerken ne kadar ceza alacağınızı biliyor muydunuz, yani bunu planladınız mı? Öncelikle özellikle ayrıca da faillerin dinlenmesini çok önemsiyorum çünkü biz onları dinlemediğimiz takdirde belki oradan bir şey çıkartabiliriz yani nasıl bir psikolojiyle bunu işledi belki o esnada bir eksiklik, ailede ya da bir kadını gördüğünde.... Tabii, ruh hastalığı bölümünü ayrı tutuyorum ama özellikle eşlerin kadına karşı işlemiş oldukları suçlarda nasıl bir ruh hâliyle bunu yaptığını, ailede giden nelerin yanlış olduğunu dinleyebileceğimiz bu kişilerle bir araya gelmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Aynı zaman “YouTuber”lar ya da Roblox diye bir tane oyun var, çocuklar arasında çok yaygın, ilkokul çocuklarında, öldürüyorsunuz. Odalarda buluşuyorsunuz, çizgi film kahramanları birbirlerine ihanet ederek böyle canlı konuşarak kim kimi öldürecek, katil kim falan diye böyle oyunlar var. Bence, bununla ilgili psikologları ya da sosyologları, bilemiyorum, uzmanları, sosyal medya uzmanlarını bu konuda dinlememiz gerektiğini düşünüyorum.

Onun haricinde, aslında, bütün kurumlar söylendi. Ama ben şu anketi çok önemsiyorum yani bunu yapan kurum, Adalet Bakanlığı yapmış mıdır, varsa bize gelecek olan kişiler bize istatistiki veriler versin. Mesela, kadına karşı şiddet, tamam, Türkiye’de var ama bir de dünyaya bakalım, o çan eğrisine bakalım. Yani nasıl gelişmiş? İşte diyelim ki sözleşme ya da sözleşme olmayanlar, uluslararası sözleşmelerle karşılaştıralım. Yani Birleşmiş Milletlerin kadına karşı şiddet eylemini kabul edenler, etmeyenler varsa onlarla, İstanbul Sözleşmesi’ni dünya üzerinde ve Türkiye karşılaştırmalı tablolarını görebileceğimiz birilerinden, bize bu konuda bilgi verecek teknik, matematiksel birilerinden de görüş alalım diyorum Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Nilgün Hanım, çok teşekkür ederim katkılarınız için.

Bu vesileyle, notlarım arasında olmasına rağmen buradaki listemizde yok. Bence, Nilgün Hanım istatistiki veriler açısından söyleyince hatırlıyoruz, TÜİK’i mutlaka davet edelim çünkü TÜİK’in yapmış olduğu çalışmalar içerisinde hem aile çalışması hem kadınlarımıza, çocuklarımıza yönelik tüm sosyoekonomik göstergelerin de içerisinde olduğu çalışmalar yapılıyor ve düzenli devam ettiriliyor.

Yine, notlarımız arasında var, Hacettepe Nüfus Etütleri mutlaka davet edilmeli hem demografi çalışıyorlar hem de kadına yönelik şiddet ve önlenmesiyle ilgili çok önemli araştırmalar yaptılar. Hacettepe Nüfus Etütleri de davet edeceğimiz kurumlar, başkanlar içerisinde olmalı.

Şimdi, sözü olan...

ESİN KARA (Konya) – Ben küçük bir ekleme yapmak istiyorum Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tabii ki.

ESİN KARA (Konya) – Sayın Başkanım, ben de sözünüzü bölüyorum ama küçük bir ekleme yapmak istiyorum: Hacı Ahmet Özdemir Vekilime ben de katılıyorum, özellikle medyanın da şiddet konusunda çok büyük etkisi var. Bu konuda kadına şiddet konularını ele alan ve büyük bir izleyici kitlesi olan medya mensuplarından da faydalanabiliriz diye düşünüyorum. Mesela Müge Anlı Hanımefendi de bu konuda bayağı çalışmalar yaptı.

Yine, genelde ruh sağlığı bozuk insanlar şiddet eğiliminde. Ruh sağlığı yasasıyla ilgili de bizim partimizin bir çalışması var, Sayın Deniz Depboylu Hanımefendinin de bu konuda çalışmaları var, Deniz Depboylu Hanımefendiye de çağırabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, hem akademisyenlerimizin, hepinizin verdiği bilgileri kayıt altına aldık hem de notlarımızı aldık. Milletvekili arkadaşlarımızın önerdiği kurum, kuruluş, sivil toplum örgütü ve akademisyenlerimiz ya da kişilerle ilgili olarak hepsinin notunu alıyoruz ve sonrasında bazılarını davet ederek bazılarının da yazılı görüşlerine başvurarak her hâlükârda Komisyonun içerisinde dercolsun istiyoruz.

Sözü Tuba Hanım’a bırakıyorum.

Buyurun.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Başkanım, ben de diğer vekil arkadaşlarımızın düşüncelerine katılıyorum, özellikle Nilgün Hanım’ın söylediği konu çok güzel, ben de onu düşünmüştüm yani dünyada kadına şiddet oranı zaten artıyor, tüm dünyada artıyor yani devamlı Türkiye gündemde kalıyor bu konuda. Aslında, şiddetin her türlü şu anda dünya çapında var. Bununla ilgili tabii ki Millî

Eğitimin desteği bizim için çok önemli. Mutlu Başkanımız söyledi: “Özlem Hanım’ı dinleyelim.” Ben de şiddete uğramış, sosyal medyada ciddi şiddete uğramış bir kadını. Evet, Komisyondayım ama tabii ki bu konuda ben de fikirlerimi dile getireceğim bir parlamenter olarak.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Sosyal medyada erkekler de uğruyor, ben de uğradım.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Tabii, yani şiddetin her türlüsüne karşıyız.

Ben de birtakım hocalar, akademisyenler önereceğim; Başkanım, onu daha sonra size bildiririm.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, çok teşekkür ediyorum kıymetli arkadaşlar.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi ve HDP’nin temsilcisi arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin göndermiş olduğu dilekçede önerilerimiz var. Bunları kayıt altına alacağız, dilekçelerini de tutanaklara geçireceğiz, okutuyorum:

22/4/2021

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gerekten Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna

21/4/2021 tarihinde gerçekleşen Komisyonun ilk toplantısında, Başkanlık Divanı tarafından, Komisyonun çalışma takviminin belirlenmesi ve davet edilecek kişi/kurumlarla ilgili önerilerin alınması amacıyla 22/4/2021 Perşembe günü bir toplantı yapılacağına yönelik ifade üzerine, Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak, davet edilecek isimlerle ilgili çalışma yapabilmek için hazırlanma süreci verilmesini talep etmiş ve toplantının sonraki hafta gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştik.

21/4/2021 tarihli toplantıda Komisyon Başkanının da ifade ettiği ve komisyonda bulunan herkesin de şahitlik ettiği üzere, daha sonraki toplantılarda da komisyonun çalışma takvimi ve çağırılacak kişi ile kurumlarla ilgili başka önerilerde de bulunma hakkımızı saklı tutarak, aşağıdaki listelerde bulunan kişi ve kurumların komisyona çağırılarak dinlenmesini talep ettiğimizi bilgilerinize arz ederiz.

Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında öneriler:

1) Kadına yönelik şiddet temel olarak, kadın ile erkek arasındaki eşitsizlikten kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, Komisyon, yalnızca şiddetin sebeplerinin tespitini yapmakla yetinmemeli, bu sebeplere çözümler üreterek kadına yönelik şiddetin son bulması amacıyla bütüncül politikalar geliştirmelidir. Ülkemizde hâlâ yürürlükte olan İstanbul Sözleşmesi de şiddeti sonlandırmak için önleme, koruma, destekleme, güçlendirme, şiddetin araştırılması ve orantılı bir biçimde cezalandırılması hususlarının bütüncül bir yaklaşımla, eğitimden, sağlığa çalışma yaşamından kadın ve erkek arasında eşitsizliğe neden olan tüm faktörlerin ele alınması gerekliliğini hüküm altına almakta ve taraf devletlere görev yüklemektedir.

2) TBMM’de kadına yönelik şiddetle ilgili daha önce kurulmuş komisyonların raporlarında yer alan hususların, bugüne kadar hayata geçirilip geçirilmediğini incelemek, komisyonumuzun gerçekten de bir amaca dönük kurulduğunun gösterilmesi açısından önemlidir. Özellikle Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu alt komisyonu olarak kurulmuş olan İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonunda gerçekleştirilen çalışmalar dikkatle incelenmeli ve bu Komisyonun raporunun bir an önce hazırlanarak yayınlanması için çağrıda bulunulması gerekmektedir.

3) 2006 yılında yayınlanan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde kurumlara ve bakanlıklara verilen görevlerin, ilgili kurumlarca yerine getirilip getirilmediğinin tespiti ve o günden bu yana genelge hükümleri doğrultusunda yapılanların ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Davet Edilmesi Önerilen Kişi Ve Kurumların Listesi

SAYI	ADI-SOYADI	KURUM
1	Av.Hülya Gülbahar	
2	Prof. Dr. Yakın Ertürk	ODTÜ Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi
3	Av. Nazan Moroğlu	Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu
4	Evrin Kepenek	Bianet Bağımsız İletişim Ağı
5	Av. Şükran Eroğlu	İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi
6	Prof. Dr. Serpil Sancar	Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi
7	Prof. Dr. Fatmagül Bertkay	İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi
8	Prof. Dr. Yıldız Ecevit	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
9	Prof. Dr. Kadriye Bakırcı	Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
10	Prof. Dr. İpek İlkcaracan	İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
11	Prof. Dr. Serpil Salaçin	Adli Tıp Uzmanları Demeği
12	Prof. Dr. Ece Göztepe	Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi
13	Prof. Dr. Şahika Yüksel	
14	Prof. Dr. Şevkat Özvarış	Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
15	Doç. Dr. İlknur Yüksel Kaptanoğlu	Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

SAYI	KURUM	BAŞKAN/SÖZCÜ/TEMSİLCİ
1	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	Gülsüm Kav Fidan Ataselim
2	Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu	Canan Güllü
3	Başkent Kadın Platformu	Berrin Sönmez
4	Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı	
5	EŞİTİZ-Eşitlik İzleme Kadın Grubu	Gökçe Ayata
6	Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK)	
7	Cinsiyet Eşitliği İzleme Demeği (ÇEİD)	Sevinç Ünal
8	Kadın Dayanışma Vakfı	

9	Kadın İnsan Hakları Yeni Çözümler Demeyi	
10	Türk Kadınlar Birliği	Sema Kendirci
11	Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği	
12	Türk Tabipleri Birliği	Şebnem Korur Fincancı
13	DİSK	Arzu Çerkezoęlu
14	Kadın Adayları Destekleme Demeyi (KA-Der)	Nuray Karaoęlu
15	KAGİDER	Emine Erdem
16	Ankara Barosu Gelincik Merkezi	
17	29 Ekim Kadınları Derneği	Av. Şenal Sarıhan
18	Türkiye Barolar Birliği Kadın Komisyonları (TÜBAKKOM)	Av. Sibel Suiçmez
19	Havle Kadın Derneği	

Neslihan Hancıoęlu

Samsun

Aysu Bankoęlu

Bartın

Gamze Taşcıer

Ankara

Suzan Şahin

Hatay

22.04.2021

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna

21/4/2021 tarihli Komisyon toplantısında, Komisyonun çalışma takvimi, usul ve esaslarına ilişkin 22/4/2021 tarihinde bir oturumun yapılmasına yönelik Başkanlık Divanından gelen teklife istinaden Komisyon üyeleri olarak hazırlık süresi istemiş ve toplantının gelecek hafta yapılmasını önermiştik. İtirazımıza rağmen toplantı çağrı kararı tarafımıza iletilmiş bulunmaktadır. 21/4/2021 tarihli toplantıda Komisyon Başkanının da belirttiği üzere, sonraki oturumlarda çalışma takvimi, usul ve esaslara yönelik önerilerimizi geliştirme, yeni önerilerde bulunma hakkını da saklı tutarak Komisyonun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesine yönelik yazılı önerilerimizi bilgilerinize arz ederiz.

1) Kadına yönelik şiddet sadece Türkiye'ye özgü olmayıp tüm dünyada görülen yapısal bir sorundur ve kadın ve erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkilerinden yani erkek egemenliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, hem şiddetin sebeplerinin hem de şiddeti sonlandırmak için gereken politikaların bütüncül bir perspektifle ele alınması gerekmektedir.

2) İstanbul Sözleşmesi'nde de belirtildiği gibi şiddeti sonlandırmak için önleme, koruma, destekleme, güçlendirme, şiddetin araştırılması ve orantılı bir biçimde cezalandırılması hususlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekliliği göz ardı edilmemeli; GREVIO'nun yaptığı öneri ve uyarılar da göz önünde bulundurularak eksiklikler ve çözüm önerileri tespit edilmelidir.

3) KEFEK altında kurulan İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonunda yapılan tespitler özel olarak ele alınmalı ve bu alt komisyonun acilen hazırlanması gereken raporunun akıbeti de takip edilmelidir. Bu husus, Meclis komisyonlarının boşa kurulup çalışmadığını ve siyasetin dönemsel değişikliklerine göre şekillenmediğini göstermek açısından özellikle önemlidir.

4) Aynı şekilde, 2006 yılında yayınlanan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde kurumlara ve bakanlıklara yüklenen görevler çok net bir şekilde ifade edilmektedir. Bu genelgeye uyulup uyulmadığı, on beş yıl boyunca bu genelge uyarınca yapılanlar, yapılmayanlar ve yapılması gerekenler yine aynı netlikte tespit edilmelidir.

5) Erkek şiddetiyle mücadele mekanizmalarındaki (ŞÖNİM'ler, 183 Hattı, karakollar ve aile içi şiddet büroları, sığınaklar, aile ve çocuk mahkemeleri, baroların kadın hakları merkezleri ve adli yardım büroları vb.) eksiklerin tespiti ve giderilmesi için ele alınan her başlık için bir yol haritası hazırlanmalıdır. Örneğin, 6284 sayılı Kanun tedbirleri arasında bulunan sığınak desteğinin incelenmesi için aşağıdaki gibi bir yol izlenmelidir.

a) Sığınakların koşullarının iyileştirilmesi ve daha fazla sığınak açılması için yapılacak faaliyetler:

a. 1) Sığınaklara kabul yapan ŞÖNİM'lere, belediyelerin kadın danışma merkezlerine ve sığınağı bulunan sivil toplum örgütlerinin kadın dayanışma merkezlerine ziyaret gerçekleştirilmesi, kabul prosedürlerinin incelenmesi ve çalışanlarla görüşülmesi.

a.2) Bakanlığa, belediyelere ve sivil toplum örgütlerine ait sığınakların çalışma prensiplerinin daha iyi anlaşılması için bu kurumlarda çalışan sosyal çalışmacı, psikolog gibi sorumlu personelle görüşmeler gerçekleştirilmesi ve onların tespitlerinin, sorunlarının ve önerilerinin öğrenilmesi.

a.3) Sığınaklarda kalan kadınların pek çok şikâyeti olduğundan hem sığınak desteği talep etmiş ancak bu destekten faydalanamamış hem de sığınakta kalmış kadınların Komisyona davet edilerek dinlenmesi.

a.4) Gizlilik ve kadınların güvenliği göz önünde bulundurularak sığınakta kalan kadınlarla kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortamda yalnız ve birebir görüşülmesi. Ancak çok gerekli görüldüğü durumlarda güvenlik sorunu oluşturmayacak şekilde istasyon sığınak ve diğer sığınakların yerinde ziyaret edilmesi.

a. 5) İncelemeler boyunca yerleşim yeri, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma, cinsel yönelim, engellilik, göçmenlik gibi kadınların koşullarını ve hizmetlerden faydalanma imkânlarını belirleyen özelliklerin göz önünde bulundurulması.

a. 6) Türkiye genelinde kaç sığınağa ihtiyaç olduğunun tespit edilerek Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla görüşülmesi.

a. 7) Tüm incelemeler sonucunda sığınak sayısını artırmak ve sığınak desteğinin niteliğini geliştirmek için alınması gereken tedbirlerin ve bunun için gereken bütçenin ortaya çıkarılması ve bu konuda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile görüşülmesi. Bunun için gerekli bütçenin bu yıl bütçeye eklenmesinin sağlanması, mümkün olmazsa bu yıl mevcut kalemlerden harcanarak gelecek yıl ayrı bir kalem oluşturulması.

6) Kadına yönelik şiddetle mücadelede sorunların tespiti ve uygulamanın iyileştirilmesi için alınması gereken tedbirleri belirlemek üzere;

a) Sorumlu bakanlıklar ve diğer idari birimlerle, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır. Sözleşme gereği bakanlıklara yüklenen sorumluluklar izlenmeli, gerektiğinde görüş alınmalı, öneri ve eleştiriler sunulmalıdır.

b) İlgili bakanlıklardan konuya dair istatistiki verileri istenmeli ve incelenmelidir.

c) Sığınaklar dışındaki kurum ve kuruluşlara yerinde ziyaretler yapılmalıdır.

d) Çalışmalar boyunca şiddete maruz kalan kadınların deneyimleri özellikle dikkate alınmalı ve kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarından ne ölçüde yararlanabildiklerini öğrenmek üzere kadınlarla görüşmeler yapılmalıdır.

e) Erkekler tarafından öldürülen kadınların yakınlarıyla, bu davaları takip eden avukatlarla ve feminist gruplarla görüşülmelidir.

f) Kadına yönelik şiddete karşı yıllardır mücadele veren kadın örgütleri, feminist avukatlar ile kadın hakları için mücadele veren feminist grup ve platformlardan kadınlar gözlemci olarak komisyon çalışmalarına davet edilmeli ve belirli konularda görüş almak için konuşmacı olarak sunum yapmaları talep edilmelidir.

g) Her konu başlığına özel olarak sorumlu personellerle gözlemlerini, sorunlarını ve önerilerini almak üzere görüşmeler gerçekleştirilmelidir. Örneğin, sığınak desteği konusunda sosyal çalışmacılar, psikologlar ile 6284 sayılı Kanun kapsamındaki önleyici tedbirlerin uygulanmaması konusunda kolluk, yargı mensupları ve ilgili mülki amirlik personeliyle görüşmeler yapılmalıdır.

h) Baroların kadın hakları merkezleri ile adli yardım bürolarında görev yapan avukatlarla görüşmeler yapılmalı ve kadınların adli yardım ve adalet erişim konularında daha iyi destek alabilmeleri için önerilerin ortaya çıkarılabilmesi için özellikle iyi örnek teşkil eden baroların Komisyonda sunum yapmaları sağlanmalıdır.

i) Üniversitelerin kadın çalışmaları bölümlerinden, kadına yönelik şiddet konusunda çalışan diğer birimlerinden veya alanda deneyimli bağımsız uzmanlardan görüş ve önerilerini paylaşmaları için Komisyonda sunum yapmaları talep edilmelidir.

j) Profesyonel kadrolara (kolluk, yargı mensupları, sosyal çalışmacılar vb.) kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının insan hakları gibi konularda eğitim veren kişilerle görüşülerek eğitim programları ve bu eğitimlerin etki ölçme ve değerlendirme prosedürleri hakkında sunum yapılması talep edilmeli ve eğitim müfredatının geliştirilmesi sağlanmalıdır.

7) Eğitim müfredatı, eğitim materyalleri ve uygulamalardaki cinsiyet temelli ayrımcılığı besleyen öğelerin tespiti ve müfredatın bunlardan arındırılması, cinsiyet eşitliğinin çocukluktan itibaren yerleştirilmesi için eğitim müfredatında yapılacak değişiklikler konusunda Milli Eğitim Bakanlığına öneriler sunulmalıdır.

8) Çalışma yaşamında kadınların maruz kaldığı, şiddet, taciz, mobbing ve cinsiyetçi tüm uygulamaların yarattığı hak ihlallerinin tespit edilip gerekli önlemlerin alınması için emek ve meslek örgütlerinin kadın sekreterlikleri, komisyonları ve ilgili yürütmelerinin görüş ve önerileri dinlenerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına öneriler sunulmalıdır.

9) Özel sektörün, bilgi ve iletişim teknolojisi sektörünün ve medyanın, kadına yönelik şiddet, cinsiyetçilik ve ayrımcılıkla mücadeleye yönelik politikalar oluşturması için başta RTÜK olmak üzere bu sektördeki kurum ve kuruluşlara yönelik öneriler geliştirilmelidir.

10) Bugüne kadar bağımsız kadın grupları, üniversiteler ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan izleme çalışmaları incelenmelidir.

11) Komisyon tarafından İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye'de uygulanmasına ilişkin kapsamlı ve bağımsız bir araştırma yürütülmesi için tüm çalışmalar üniversiteler ve alanda deneyimli kadın örgütleriyle iş birliği içinde yapılmalıdır.

12) Bu kapsamda aşağıda listelenen kurum ve platform temsilcileri komisyona çağrılarak dinlenmelidir:

- 1 - Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınma Evi Derneği (AKDAM)
- 2 - Antalya Kadın Danışma Merkezi ve Dayanışma Derneği
- 3 - Aydın Söke Kadın Sığınma Derneği
- 4 - Bodrum Kadın Dayanışma Derneği
- 5 - Buca Evka-1 Kadın Kültür ve Dayanışma (BEKEV)
- 6 - Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği ve Kadın Danışma Merkezi (ELDER)
- 7 - Çiğli Evka-2 Kadın Kültür Derneği (ÇEKEV)
- 8 - Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (CŞMD)
- 9 - Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD)
- 10 - Deniz Yıldızı Kadın Dayanışma Derneği
- 11 - DİSK Kadın Komisyonu
- 12 - Edirne Kadın Merkezi Dayanışma Derneği (EKAMEDER)
- 13 - Engelli Kadın Derneği (ENG-KAD)
- 14 - Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK)
- 15 - Fethiye Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği
- 16 - Günebakan Kadın Derneği
- 17 - İnsan Hakları Derneği Kadın Komisyonu
- 18 - İzmir Kadın Dayanışma Derneği
- 19 - Kadın Dayanışma Vakfı
- 20 - Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ)
- 21 - Kadınlara Hukuki Destek Merkezi (KAHDEM)
- 22 - Kadın Koalisyonu
- 23 - Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)
- 24 - Kadın Zamanı Derneği
- 25 - Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği
- 26 - KESK Kadın Sekreterliği
- 27 - Koza Kadın Derneği
- 28 - Lotus Kadın Dayanışma ve Yaşam Derneği
- 29 - Mersin Bağımsız Kadın Derneği (BKD)
- 30 - Mimoza Kadın Derneği
- 31 - Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

- 32 - Mor Salkım Kadın Dayanışma Derneği
- 33 - Muğla Emek Benim Kadın Derneği
- 34 - Rosa Kadın Derneği
- 35 - Star Kadın Derneği
- 36 - Şanlıurfa Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği
- 37 - Tevgera Jinên Azad (TJA)
- 38 - TMMOB Genişletilmiş Kadın Çalışma Grubu
- 39 - TTB Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu
- 40 - Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF)
- 41 - Türk Kadınlar Birliği
- 42 - Uluslararası Göçmen Kadınlar Dayanışma Derneği (UGKDD)
- 43 - Urla Kadın Dayanışma Derneği (URKAD)
- 44 - Yaşam Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi (YAKA-KOOP)

İlk toplantıda Komisyon Başkanının sık çalışma gerekliliğine yaptığı vurguya istinaden 26 Nisan haftasında Meclis Genel Kurulunun çalışacağı da göz önünde bulundurularak Genel Kurulun olduğu günlerden birinde bir toplantı gerçekleştirmemizin yararlı olacağı düşüncesiyle saygılarımızı sunarız.

Semra Güzel

Filiz Kerestecioğlu Demir

Diyarbakır

Ankara

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kısaca özetleyecek olursak Cumhuriyet Halk Partisi dilekçesinde hassasiyetlerini dile getirmiş ve davet edilmesini istedikleri kurum ve kuruluşların listelerini bize göndermiş. Avukat Hülya Gülbahar, Yakın Ertürk, Nazan Moroğlu, Evrim Kepenek, Şükran Eroğlu, Serpil Sancar, Fatmagül Berktaş, Yıldız Ecevit, Kadriye Bakırcı, İpek İlkaracan, Serpil Salaçin, Ece Göztepe, Şahika Yüksel, Şevkat Özvarış, İlknur Yüksel Kaptanoğlu.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu dâhil olmak üzere öneriler içerisinde... Dilekçelerimiz elimizde.

HDP'nin dilekçesinde de yine, önerilerde özellikle ŞÖNİM'le ilgili ve ŞÖNİM'lerin geliştirilmesine yönelik tavsiyeleri var, sığınmaevlerimizin durumlarını sorarak Komisyona çağrılarak dinlenmesi istenmiş. Orada da 44 tane sivil inisiyatifin daveti dilekçede belirtilmiş. Komisyon Başkanlığı olarak dilekçelerimizi aldık ve önerilen kişilerin, sivil toplum örgütlerinin hepsini elimizden geldiğince dinlemeye gayret edeceğiz. Bizlerin, arkadaşlarımızın önerdiği listede isimler var, onları da Komisyon tutanaklarımıza geçireceğiz. Sonrasında da yine bunlara ilave edeceğiz.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Biz de listemizi pazartesi gibi sunalım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Olur, hayhay. Son bir listemizi yaparız ama o kadar yoğun ki sivil toplum örgütü sayısı... Geçmiş dönemde, halkla ilişkiler başkanlığı yaptığımız dönemde kadın sivil toplum örgütlerine ya da kadına şiddeti çalışan, aileyi çalışan sivil toplum örgütlerine baktığımız zaman sayılarının çok ciddi manada yüksek olduğunu görüyoruz fakat aktif hâlde Türkiye gündeminde bunları konuşan ve bu konuda çalışmayı proaktif hâlde devam ettiren sivil inisiyatifle bir araya gelelim istiyoruz.

Arkadaşlarımızın söyledikleri sözlere katılıyorum. Hiç ayırım yapmaksızın bütün görüşlerin burada, Komisyonda dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum. İmkânımız el verdiği ölçüde, zamanımızın el verdiği ölçüde burada bire bir dinleyelim istiyoruz. Hacı Ahmet Hocanın ifade etmiş olduğu sivil toplum örgütleri ve yargı mensupları, akademisyen önerileriniz gibi diğer arkadaşlarımızın önerilerini de dikkate değer buluyoruz ve çalışmalarımızı da bu doğrultuda yapacağız.

Ben, özellikle Komisyonumuzun ilk toplantısı olması sebebiyle hem şiddetle hem de kadına yönelik şiddetle ilgili müsaadelerinizle kayıtlarımıza girmesi adına birkaç cümle söylemek isterim.

Şiddet kavramı bütün dünyanın mücadele ettiği bir kavram ve bu kavram çerçevesinde de hem Türkiye’de hem de dünyada ciddi bir mücadele süreci başlatılmış vaziyette. İnsanların temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesine asla müsaade etmedik. Bundan sonra da insan haklarının, kadın haklarının ihlal edilmesine asla müsaade etmeyeceğiz ve bugüne kadar Türkiye’de çok önemli yollar katedildi. Bu vesileyle, uluslararası sözleşmelerimiz başta olmak üzere Birleşmiş Milletlerin Avrupa İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) dâhil olmak üzere birçok sözleşmeye imza atmış vaziyetteyiz ve 2000 yılından itibaren de Anayasa’mız başta olmak üzere -ki ondan önceki dönemde de Anayasamızın 10’uncu, 90’ıncı, 41 ve 42’nci maddelerinde kadınlarımıza yönelik yapılan pozitif ayrımcılıklar bizim için çok kıymetli- Türk Ceza Kanunu’nda ve Türk Medeni Kanunu’ndaki kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili verilen mücadele ve yasal düzenlemeler çok ciddi manada yolların katedilmesine vesile olmuş vaziyette. Bununla birlikte eylem planlarımız, ulusal eylem planlarımız, kalkınma planlarımızda hep özel parantez açılmış vaziyette. Aile Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, bütün bakanlıklarımızın ayrı ayrı bunlarla ilgili çalışmaları var. Ama bunlara rağmen hâlâ -dün kayıtlara geçmediği için bugün tekraren söylüyorum- bu kadar yasal düzenlemeye, bu kadar uygulamaya rağmen hâlâ biz insana yönelik şiddeti görüyoruz, canlıya yönelik, hayvanlara yönelik, yaşlıya yönelik, çocuğa yönelik şiddeti görüyoruz ama bunların içerisinde en özeli çocuklarımız ve yaşlılarımızı da bu kategorinin içerisine koyarak söylüyorum. En çok korunaklı olmamız gereken alan ailemiz. Ailemiz içerisinde görülen şiddetin ve kadınlarımıza yönelik yapılan şiddetin bütün boyutları araştırıldı bugüne kadar. Bundan sonra, bu Komisyonun görevi, tüm hassasiyetleri göz önünde bulundurarak yeniden, bir kez daha masaya yatırmak ve kadına şiddeti önlemek. Biz “kadına ve tüm insanlığa, tüm canlılara şiddete sıfır tolerans” diyoruz; en önemli söylemimiz bu. Bunun için, çıkarmış olduğumuz 6284 sayılı Yasa çok önemli bir yasa. Alınan tedbirlerden, uygulamalardan kaynaklanan aksaklıklar da var, mutlaka konuşulması gerekiyor. Bu vesileyle, yapmış olduğumuz yasal düzenlemeler, her şey kâğıtta olduğu gibi maalesef gerçekleşmiyor, uygulamadan kaynaklanan aksaklıkları görmemiz lazım. Biraz evvel, Nilgün Hanım’ın söylemiş olduğu “Failler acaba işleyecekleri suçu, alacakları cezayı biliyorlar mı?” Tabii, bu yasaların yaygınlaştığı kimler tarafından ne kadar biliniyor, bunların istatistiki verilerine de bakmak lazım. Uygulamayı her alana yaygınlaştırmak, medyanın desteğini almak ve siyasi partilerin tamamıyla, bu konuda şiddete sıfır toleransı hepimizin hayata geçirmesi lazım. Bu Komisyonu bu vesileyle çok önemsiyorum.

Ben, bir kez daha katkı sunan arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Çalışma programımızı gündemimize aldık. Bakanlıklarımızı, davetlerimizi öncesinden sizlerle paylaşacağız ve sivil toplum örgütlerimizi de, listelerimizi de çıkaracağız; sizlerle tekraren bir arada olacağız.

Ben, tekraren hoş geldiniz diyorum.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Başkanım, çok özür diliyorum, geç kaldım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çiğdem Hanım, hoş geldiniz. Öneriniz varsa sözü size vereyim.

Buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Öncelikle, geç kaldığım için çok özür diliyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah.

Buyurun Çiğdem Hanım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Başından itibaren sizi dinlemeyi çok arzu ederdim.

Zaten süreç içinde bu konuyla ilgili ayrıntılı fikirlerimizi konuşacağız ama az önceki söylediğiniz şeyi çok önemsiyorum: “Bu Komisyonu çok önemsiyorum.” cümlesi hepimiz için aslında çok geçerli. Biz de bu Komisyonu çok önemsiyoruz ve günün sonunda gerçekten çok iyi bir rapor ve bu raporla birlikte de sahada bazı işlerin daha iyi yürütülmesine de bir belki yol haritası çıkarabileceğimiz bir doküman çıkar diye hepimiz aynı umut içindeyiz. Dolayısıyla, biz de bu Komisyonu çok önemsiyoruz. Sizin Başkanlığınızda eminim çok iyi işler yapacağız. Çünkü yaptığımız oturdaki o çok tartışmalı hâl Komisyonunun ambiyansını bozmadan, performansını ve verimliliğini bozmadan asıl hedefe kilitlenmemizin çok daha doğru olacağını düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben çok teşekkür ediyorum.

İnşallah, Sayın Cumhurbaşkanımızın bugüne kadar kadın hakları, insan hakları konusunda yapmış olduğu mücadele ve çalışmaya hepimiz şahidiz. Çok önemli yollar katedildi, kadının temsilinden istihdamına kadar çok yollar katedilmiş vaziyette ama bu yolları katederken şiddetin yazılı metinlerini hayata geçirmiş olmamıza rağmen uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar var; bunlara tekraren bakacağız. Toplumun temeli aile ve aile kavramını da, onu da hayatımızın en önemli kurumu olarak güçlendirmek adına kadını güçlendirmeliyiz. Kadının güçlü olduğu toplumlarda aile güçlü, ailenin güçlü olduğu yerlerde de toplum güçlü. İnşallah, insan odaklı ve insana yapılacak her türlü şiddeti ortadan kaldırmak adına, özelde de kadına şiddeti ortadan kaldırmak adına hepinize şimdiden vereceğiniz katkılar, destekler için çok teşekkür ediyorum, ellerinize sağlık.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14.29

